YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
6 päivänä lokakuuta 1976 *

Asiassa 12/76,

jonka Oberlandesgericht Frankfurt am Main on saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan 1 artiklan mukaisesti saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Industrie Tessili Italiana Como, kotipaikka Como (Italia),

vastaan

Dunlop AG, kotipaikka Hanau am Main (Saksan liittotasavalta),

ennakkoratkaisun 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa käytetyn käsitteen "paikkakunta, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä" tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti R. Lecourt, jaostojen puheenjohtajat H. Kutscher ja A. O'Keeffe sekä tuomarit A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart ja F. Capotorti,

julkisasiamies: H. Mayras,
kirjaaja: A. Van Houtte,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Oberlandesgericht Frankfurt am Main on esittänyt 14.1.1976 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 13.2.1976, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä yleissopimus) tulkitsemisesta 3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla kysymyksen yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan tulkinnasta.

2 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että tässä vaiheessa muutoksenhakuteitse Oberlandesgerichtin käsiteltäväksi saatetussa asiassa on kysymys siitä, onko Hanaun alioikeus toimivaltainen tutkimaan kanteen, jonka sen tuomiopiiriin sijoittautunut yritys on nostanut sellaista italialaista yritystä vastaan, jonka kotipaikka on Comossa; kanne koskee sellaisen sopimuksen täyttämistä, jolla italialaisyritys on sitoutunut toimittamaan saksalaisyritykselle erän naisten hiihtoasuja.

Asiakirjoista ilmenee, että italialaisyritys valmisti tavarat saksalaisyrityksen ohjeiden mukaan ja luovutti ne saksalaisyrityksen määräämän rahdinkuljettajan haltuun valmistajan kotipaikassa Comossa.

3 Saatuaan tavarat ja myytyään joitakin niistä saksalaisyritys katsoi ostajien valitusten vuoksi, että valmistajan toimittamat asut olivat virheellisiä eivätkä vastanneet asianosaisten sopimia ehtoja.

Tämän vuoksi saksalaisyritys nosti kanteen italialaista valmistajaa vastaan kotipaikkakuntansa tuomioistuimessa.

4 Kyseisen paikkakunnan tuomioistuin katsoi 10.5.1974 tekemässään välipäätöksessä olevansa toimivaltainen tutkimaan asian, minkä vuoksi italialaisyritys haki muutosta tähän päätökseen Oberlandesgericht Frankfurt am Mainissa.

Oberlandesgericht katsoo, että toimivaltakysymys on ratkaistava yleissopimuksen määräysten mukaan.

Sen käsityksen mukaan asianosaisten välillä ei ollut pätevää yleissopimuksen 17 artiklassa tarkoitettua oikeuspaikkasopimusta.

Toisaalta Oberlandesgericht ei pidä poissuljettuna sitä mahdollisuutta, että alioikeus olisi toimivaltainen yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan nojalla, koska se on sen paikkakunnan tuomioistuin, "jossa velvoite on täytetty tai täytettävä".

Tämän kysymyksen ratkaisemiseksi Oberlandesgericht pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta kyseisen kohdan tulkintaa koskevaa ratkaisua.

Asian käsittelyn vaiheet

5 Irlannin tasavallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan esitettyä huomautuksia kirjallisen käsittelyn aikana yhteisöjen tuomioistuin pyysi pääasian asianosaisia, jäsenvaltioita ja komissiota esittämään mielipiteensä siitä, voivatko uudet jäsenvaltiot, jotka eivät vielä ole yleissopimuksen sopimuspuolia, osallistua sen tulkintaa koskevaan menettelyyn.

6 Liittymisasiakirjan 3 artiklan 2 kohdan mukaan "uudet jäsenvaltiot sitoutuvat liittymään ETY:n perustamissopimuksen 220 artiklassa tarkoitettuihin yleissopimuksiin sekä niihin pöytäkirjoihin yhteisön tuomioistuimesta näiden yleissopimusten tulkitsijana, jotka alkuperäiset jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet, ja tätä varten ne sitoutuvat aloittamaan neuvottelut alkuperäisten jäsenvaltioiden kanssa tehdäkseen niihin tarpeelliset mukautukset".

Yleissopimuksen 63 artiklan 1 kappaleen mukaan "sopimusvaltiot tunnustavat, että jokainen Euroopan talousyhteisön jäseneksi tuleva valtio on velvollinen hyväksymään sen, että tämä yleissopimus otetaan sopimusvaltioiden ja kyseisen valtion välillä käytävien Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 220 artiklan viimeisen luetelmakohdan täytäntöönpanon takaamiseksi tarvittavien neuvottelujen pohjaksi".

Uusien jäsenvaltioiden edun mukaista on siis esittää mielipiteensä, kun yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään tulkitsemaan yleissopimusta, johon ne ovat sitoutuneet liittymään.

7 Lisäksi on syytä huomauttaa, että 3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan 5 artiklassa on sovittu, että jollei toisin määrätä, "Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja sen liitteenä olevan, yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöä koskevan pöytäkirjan määräyksiä, joita sovelletaan silloin, kun yhteisöjen tuomioistuimelta pyydetään ennakkoratkaisua, sovelletaan myös tulkittaessa - - yleissopimusta".

8 Näin ollen uusilla jäsenvaltioilla, joihin sovelletaan ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklaa ja ETY:n tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 20 artiklaa, on oikeus esittää huomautuksia edellä mainittujen artikloiden mukaisesti yleissopimuksen tulkintaa koskevan menettelyn yhteydessä.

Tätä päätelmää ei voida kiistää vetoamalla 3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan 4 artiklan 4 kohtaan, joka koskee erityistä menettelyä, josta ei ole kyse tässä tapauksessa.

Lisäksi kyseisessä pöytäkirjassa, joka on tehty ennen Euroopan yhteisöjen laajenemista, ilmauksella "sopimusvaltiot" tarkoitetaan kaikkia jäsenvaltioita.

Yleissopimuksen yleinen tulkinta

9 ETY:n perustamissopimuksen 220 artiklan mukaan jäsenvaltiot sitoutuvat tarvittaessa käymään keskinäisiä neuvotteluja taatakseen kansalaistensa hyväksi sellaisten sääntöjen laatimisen, jotka on tarkoitettu helpottamaan yhteismarkkinoiden toteutumista mainitussa artiklassa luetelluilla eri aloilla.

Yleissopimus on tehty perustamissopimuksen 220 artiklan nojalla, ja sen tarkoituksena on johdanto-osansa nimenomaisen sanamuodon mukaan panna täytäntöön 220 artiklan määräykset, jotka koskevat tuomioistuinten päätösten vastavuoroiseen tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon sovellettujen menettelyjen yksinkertaistamista, sekä vahvistaa yhteisön alueelle sijoittautuneiden henkilöiden oikeussuojaa.

Yleissopimukseen sisältyy yhteisön sisäisiin oikeussuhteisiin ja asioiden ratkaisuihin yksityisoikeuden alalla liittyvien esteiden poistamiseksi muun muassa sääntöjä, joiden nojalla on mahdollista määritellä jäsenvaltioiden tuomioistuinten toimivalta jäsenvaltioiden välisissä suhteissa ja jotka helpottavat tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa.

Yleissopimusta on näin ollen tulkittava ottaen huomioon sekä sen järjestelmä ja tavoitteet että sen suhde perustamissopimukseen.

10 Yleissopimuksessa käytetään monia yksityis- ja prosessioikeudellisia ilmaisuja ja käsitteitä, joiden merkitys voi vaihdella merkittävästi eri jäsenvaltioissa.

Niinpä on tutkittava, onko edellä mainittuja ilmaisuja ja käsitteitä pidettävä itsenäisinä ja siten kaikille sopimusvaltioille yhteisinä vai onko niitä pidettävä viittauksina sen valtion aineellisiin oikeussääntöihin, joita asiaa ensiksi käsittelevän tuomioistuimen lainvalintasääntöjen mukaan on sovellettava.

11 Kumpikaan näistä vaihtoehdoista ei välttämättä sulje pois toista vaihtoehtoa, sillä sopiva vaihtoehto voidaan löytää ainoastaan yleissopimuksen kaikki määräykset huomioon ottaen kuitenkin siten, että yleissopimuksen täysi tehokkuus taataan perustamissopimuksen 220 artiklan tavoitteiden mukaisesti.

On kuitenkin korostettava, että edellä tarkoitettujen yleissopimukseen sisältyvien ilmaisujen ja käsitteiden tulkinta ei rajoita sen ratkaisemista, mitä aineellista oikeussääntöä asiaan on sovellettava.

Kansallisen tuomioistuimen kysymys

12 Yleissopimuksen 5 artiklan mukaan "sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisessa sopimusvaltiossa: 1. sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa – – velvoite on täytetty tai täytettävä; – – ".

Tätä määräystä on tulkittava ottaen huomioon yleissopimuksen II osaston mukainen toimivallan määräytymistä koskeva järjestelmä.

Tämä järjestelmä perustuu sille 2 artiklassa esitetylle yleiselle periaatteelle, jonka mukaan toimivaltaisia ovat sen valtion tuomioistuimet, jossa vastaajalla on kotipaikka.

Yleissopimuksen 5 artiklassa määrätään kuitenkin tapauksista, joissa tuomioistuimen erityinen toimivalta määräytyy kantajan valinnan mukaan.

13 Tämä valinnanvapaus otettiin käyttöön, koska tietyissä tarkoin määritetyissä tapauksissa esiintyy oikeudenkäynnin tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta erityisen läheinen liittymä itse asian ja sellaisen tuomioistuimen välillä, jossa asia voidaan saattaa vireille.

Näin ollen sopimusvelvoitteita koskevissa asioissa kantajalla on 5 artiklan 1 kohdan mukaan mahdollisuus saattaa asia sen paikkakunnan tuomioistuimen käsiteltäväksi, jossa velvoite "on täytetty tai täytettävä".

Asiaa käsittelevän tuomioistuimen on yleissopimuksen mukaisesti tutkittava, kuuluuko paikkakunta, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä, sen alueelliseen toimivaltaan.

Tätä varten sen on omien lainvalintasääntöjensä mukaan määritettävä, mitä lakia kyseessä olevaan oikeussuhteeseen sovelletaan, ja tämän lain mukaisesti määritettävä riidanalaisen sopimusvelvoitteen täyttämispaikka.

14 Sopimuksia koskevissa kansallisissa laeissa esiintyvien erojen vuoksi ja koska kaikkea sovellettavaa aineellista oikeutta ei ole oikeuskehityksen tässä vaiheessa yhdenmukaistettu, ei ole mahdollista antaa tarkempia ohjeita 5 artiklan 1 kohdassa käytetyn sopimusvelvoitteisiin liittyvän käsitteen "täyttämispaikkakunta" tulkinnasta.

Lisäksi velvoitteiden täyttämispaikkakunnan määrittäminen on riippuvainen siitä sopimuksesta, johon nämä velvoitteet liittyvät.

15 Näin ollen yleissopimuksessa olevaa viittausta sopimusvelvoitteiden täyttämispaikkakuntaan on pidettävä viittauksena aineelliseen oikeuteen, jota asiaa käsittelevän tuomioistuimen lainvalintasääntöjen mukaan on sovellettava.

Oikeudenkäyntikulut

16 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan liittotasavallan ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi.

Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe Oberlandesgericht Frankfurt am Mainissa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi Oberlandesgericht Frankfurt am Mainin asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Oberlandesgericht Frankfurt am Mainin 14.1.1976 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu "paikkakunta, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä", määräytyy sen valtion lain mukaan, jota asiaa käsittelevän tuomioistuimen lainvalintasääntöjen mukaan on sovellettava riidanalaiseen velvoitteeseen.

Lecourt Kutscher O'Keeffe Donner Mertens de Wilmars

Pescatore Sørensen Mackenzie Stuart Capotorti

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä lokakuuta 1976.

A. Van Houtte
kirjaaja

R. Lecourt
presidentti